

Skole, thi en saadan har ikke noget at skjule, og det er en Skik og Sædvane, som ældre Friskolelærere have brugt fra deres Ungdoms Tid, saa vidt jeg ved, at føre en saadan Dagbog. Og jeg føler mig saa meget mere forvisset om, at der ingen virkelig Indskrænkning har fundet Sted i Friskolens Stilling som Forældrenes Skole, fordi vi her i Rigsdagen have mange Medlemmer, der gennem en Række af Aar have staaet Friskolen meget nær, ja endogsaa været Lærere i den, været Banebrydere for den, Medlemmer, som vi have kunnet raadføre os med, uden at der fra en eneste Side er kommet Ytringer om Overgreb fra Rigsdagens Side ved denne Bestemmelse.

Men jeg tilføjer ovenpaa denne korte Omtale af Friskolebevillingen, at jeg betragter denne Ordning som en midlertidig Ordning. Vi maa sikkert komme til en Ordning, der hviler paa en Tilskudslov for de fri Børneskoler, der ikke forberede til Eksamen, i Lighed med den Tilskudslov, vi have nu til Høj- og Landbrugsskoler, thi Tilskuddet pr. Barn bliver hurtigt for lille, naar Antallet af Børn stiger. I 1899 var Tilskuddet beregnet til 6 Kr. pr. Barn, det er nu kun 4 Kr. pr. Barn. Vi maa ordne Forholdet gennem en Tilskudslov, som maaske ogsaa kan omfatte de fri Børneskoler, der forberede til Eksamen — det ved jeg ikke —, hvor Beløbene blive at sætte i Forhold til Børnetallet, saa det stadig kan holdes paa samme Højde. Det er en Opgave, som maa løses ad Aare; den foreslaaede Ordning er imidlertid rigtig god og tilfredsstillende i de allerførste Aaringer. Det kan volde Vanskeligheder at ordne denne Tilskudslov, men med god Villie fra begge Sider lykkes det nok.

Efter denne Bemærkning om Friskolens Stilling og Bevillingerne til den vil jeg gerne gøre et Par Bemærkninger om Lovforslaget i dets Helhed; og jeg vil da sige, at Forslaget, som det nu er, naar det forlader Tinget, betyder fra dette Tings Side Velvillie mod vor Folkeskole, Velvillie mod vor Lærerstand, Velvillie mod Arbejderne i Folkeskolens Tjeneste. De skulle ikke fremtidig udføre deres vanskelige og betydningsfulde Arbejde under økonomisk Tryk, de skulle staa saa frit og selvstændigt i deres Gerning, som vi formaa at stille dem. Det betyder dette Forslag, og det betyder ogsaa, at Befolkningen vil anse det for en Ære at give sine Lærere en god og smuk Stilling. Det højner Folkets egen Anseelse, at Folke-

skolen er god og dens Lærere frit stillede, ogsaa økonomisk frit stillede.

Loven betyder tillige, at vi nære et levende Ønske om, at den gode Tradition i Folkeskolen maa bevares. Den gode Tradition er det gode gamle Forhold mellem Befolkningen og Børnenes Lærere og Lærerinder.

Frugten af Skolens Arbejde afhænger af, om Arbejdet hviler paa gensidig Tillid og gensidig god Tro til hinanden. Det er egentlig et fint Forhold mellem Skolen og Befolkningen; det er et fint Forhold, fordi det hviler paa denne gensidige Tillid og Tro, som ikke kunne erstattes af noget andet. Det har ikke meget at sige, om man paa et Posthus eller en Station møder en uvillig eller uvenlig Embedsmand; man kan tørne sammen der, uden at det rækker ud i større Kredse, men hvor Forholdet mellem Befolkningen og Læreren er krigerisk, er oprevet, der er Arbejdet paa Forhaand dømt, og Frugten vil ikke naas. Det er da et Ønske, som sikkert nok deles af alle, at den gode Tradition maa bevares i et godt Forhold mellem Folkeskolens Lærere, deres Arbejde i det hele taget og Befolkningen. Og naar jeg særlig tænker paa mine Kolleger ude i Folkeskolen, vil jeg gerne sige til dem i dette Øjeblik, næsteften at jeg lykønsker dem til den velbegrundede Forhøjelse af deres Løn: Bliv ikke for meget Klassemennesker. Det er vor Tids Fare, at man samler sig i smaa eller store Organisationer efter sin Stilling og Klasse. Man trækker sig ind i sin egen Baas og lukker sig ude fra de andre. Derved svækkes Fællesfølelsen og Samfundsfølelsen. Det kan ikke undgaas, at man i vore Dage samles og organiseres, men det maa aldrig blive det hele, ikke en Gang det første. Det første og det samlende maa være det, at man tilhører vort Samfund og vort Folk og bæres oppe af en Fællesfølelse, en Samfundsfølelse. I de sidste to Menneskealder have Folkeskolens Lærere i mange Stykker været som Pionerer, der have banet Vejen baade for materielle og ideelle Fremskridt, men det have de kun været i nøje Sammenhæng med, at de ikke hidtil have været Klasse i udpræget Forstand, men at de have staaet midt i den jævne Befolkning, paa lige Fod med den, delt dens Kaar, Interesser og Tanker og været vejledende, ja, banebrydende i mange Spørgsmaal, fordi de dog i nogle Stykker havde noget forud for den jævne Befolkning. Denne Stilling midt i Befolkningen maa de